

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

**МУЗИЧНА ТА ХОРЕОГРАФІЧНА ОСВІТА
В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНОГО
РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА**

**Матеріали і тези VIII Міжнародної конференції
молодих учених та студентів
(14-15 жовтня 2022 р.)**

2 том

ОДЕСА 2022

УДК: 37+78+792.8+008-021.1

Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства. Матеріали і тези VIII Міжнародної конференції молодих учених та студентів (Одеса 14-15 жовтня 2022 р.). — Т.2. — Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2022. — 163 с.

Рекомендовано до друку вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського». Протокол № 4 від 27.10. 2022 р.

Рецензенти:

Мартинюк Тетяна Володимирівна, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри-професор кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі;

Демидова Віола Григорівна, кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри сольного співу Одеської національної музичної академії імені Антоніни Нежданової.

Матеріали і тези друкуються в авторській редакції

©Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, 2022

компетентності майбутніх викладачів вокалу еталону. Показники містять характеристики найважливіших аспектів означених нами критеріїв. Отже, оцінювання рівня сформованості художньо-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу відбувається і за проявом відповідних показників, які корелюються зі змістом її компонентів.

За результатами аналітико-синтетичних розвідок ступінь сформованості світоглядно-мотиваційного компоненту художньо-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу оцінюється за світоглядно-мотиваційним критерієм згідно з такими показниками: міра сформованості художньо-ціннісних орієнтацій; наявність потреби усвідомлення можливостей і меж пізнання світоглядно-теоретичних основ вокальної педагогіки; міра вмотивованості до засвоєння художньо-дидактичного контенту вокальної підготовки.

Показниками сформованості вокально-дидактичного компоненту за когнітивно-праксеологічним критерієм виступають міра художньо-дидактичної (жанрово-стильової та технологічної) грамотності у сфері вокальної педагогіки, ступінь оперативності та варіативності у визначенні вокально-технічних і дидактичних прийомів, а також здатність до художньо-дидактичного моделювання.

Ступінь сформованості продуктивно-прогностичного компоненту художньо-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу оцінюється за творчо-самопроєктувальним критерієм згідно з такими показниками: вміння досконало розробляти і впроваджувати дидактичні матеріали з фахово орієнтованих дисциплін, міра здатності до результативної апробації власних дидактичних матеріалів у середовищі здобувачів-вокалістів, спроможність до самопроєктування власної траєкторії досягнення художньо-дидактичної досконалості у сфері вокально-педагогічної діяльності.

Діагностичний інструментарій дослідження проблеми формування художньо-дидактичної компетентності майбутніх викладачів вокалу містить також низку спеціально підібраних методів, зокрема: анкетування, самооцінювання, спостереження, творчо-інтерпретаційні і самокорекційні завдання, експертне оцінювання, математичні методи дослідження для статистичної обробки результатів тощо. Їх докладний опис буде запропоновано у нашій наступній публікації.

Янь ПЕН

*здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»*

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ВОКАЛУ В НАУКОВОМУ ОСВІТЬОМУ ПРОСТОРИ

Проблема формування міжкультурної компетентності дітей та молоді

актуалізується сьогодні в науковому просторі України й Китаю з огляду на суперечності між глобалізаційними тенденціями розвитку міжнародного співтовариства, що має намір нівелювати національні культури, та потребою зберегти й примножити національні культурні надбання. У діалозі культур «Схід – Захід», зокрема в його освітньому секторі, міжкультурна компетентність його учасників грає вагомую роль. Особливого значення набуває набуття міжкультурної компетентності майбутніми викладачами вокалу з Китаю, які навчаються в українських вишах. Із одного боку, опанування китайськими здобувачами європейського вокального мистецтва з необхідністю передбачає формування у них міжкультурної компетентності, а з другого боку в діалозі двох культур залишається місце для збереження етнокультурних співочих традицій. Оскільки кожна нація володіє власним культурним спадком, зокрема, досвідом виховання дітей та молоді, що бере початок у фольклорі й узагальнюється в етнопедagogіці, саме вони стають підґрунтям формування етнокультурної компетентності як частини міжкультурної компетентності майбутніх викладачів вокалу. Тому розгляд проблеми формування означеного феномену в процесі вокальної підготовки саме на часі.

Усвідомлення важливості проблеми міжкультурної підготовки майбутніх педагогів, дозволяє К. Юр'євій виокремити в освітньому просторі України низку суперечностей, серед яких вирізняємо суперечність «між культурним різноманіттям населення України та недостатньою увагою сучасної національної системи освіти до проблеми підготовки молодого покоління до життєдіяльності в умовах етнокультурно строкатого суспільства» (Юр'єва, 2016: 7). На соціально-педагогічному рівні дослідниця відзначає суперечність між суспільним запитом на педагогічні кадри, які здатні до ефективної професійної діяльності в умовах етнокультурного різноманіття сучасного суспільства, та відсутністю відповідних освітніх стратегій (там само).

У контексті вирішення проблеми формування міжкультурної компетентності майбутніх викладачів вокалу нагадаємо, щопід поняттям «етнічна культура» зазвичай розуміють сукупність етнічно специфічних елементів, які виконують етнодифереціальну та етноінтегративну функції. Запропонований нами науковий дискурс стосовно формування міжкультурної компетентності майбутніх викладачів вокалу з необхідністю включає питання національної ідентичності й ментальності. Слідом за Р. Демчуком під ментальністю у метафізичному сенсі розуміємо світоглядні установки, картину світу, що є властивою для певного народу. Науковець стверджує: ментальність є категорією спіритуалістичною «як дух/душа колективного суб'єкта – народу/нації» (Демчук, 2018: 412). У той же час менталітет як окремий аспект ментальності втілюється (тобто є тілесною категорією) «через спосіб життя,

«соціальний габітус» окремих індивідуумів» (там само). Науковець стверджує, що ментальність є сформованою через архетипи/патерни, а менталітет натомість є зумовленим практиками/репрезентаціями. Усі наші міркування «стають чинними лише тоді, коли ми приймаємо рішення діяти на їх підставі. Якщо ментальність – це матриця/схема, то менталітет – атитюд/інтенційність» (там само).

Для розуміння місця категорії ментальності у дослідженні проблеми формування міжкультурної компетентності майбутніх викладачів вокалу слід звернутись ще до одного положення, сформульованого у дисертації Р. Демчука, який вважає «ментальність за смисловою матрицю певного народу, що «структурується завдяки символам, образам, метафорам, які суб'єкт шляхом рефлексії трансформує у свій внутрішній світ та реалізує у культурному контексті й досвіді існування» (Демчук, 2018: 412).

Насамкінець наголосимо на взаємозалежності феноменів ментальності й ідентичності, де ментальність включає самоусвідомлення, менталітет – самовираження, а ідентичність корелюється з переконаннями та співвідноситься з раніше усвідомленими ідеалами й моделями поведінки, власне виступаючи об'єктивацією ментальності.

На продовження наукового дискурсу звернемось до розвідок О. Коваленка, який у структурі міжкультурної компетентності вбачає компоненти (соціокультурний, комунікативний, лінгвістичний і психологічний), за допомогою яких індивід може успішно спілкуватись і взаємодіяти з представниками різноманітних культур (Коваленко, 2021: 121–129)

У науковому освітньому просторі привертає увагу оригінальна ідея Є. Хачатрян щодо необхідності формувати міжкультурну дискурсивну компетентність. Дослідниця визначає останню як інтегративне утворення, що характеризується особистісними якостями, які реалізуються через умотивованість стосовно міжнародної співпраці, через спрямованість на толерантність міжкультурної комунікації, передбачають рефлексивність стосовно перебігу міжкультурної комунікації та її результатів (Хачатрян, 2020). На думку наукині міжкультурна дискурсивна компетентність також включає системні знання із сфери професійного й ділового дискурсу, дискурсивні уміння й навички усного та писемного мовлення, які реалізуються у процесі професійно-ділової взаємодії з агентами інших культур (Хачатрян, 2020: 183).

Нагадаємо думку дослідників щодо вирішення двох основних проблем, які виникають під час міжкультурної взаємодії здобувачів-музикантів: по-перше, як зберегти власну культурну ідентичність, а по-друге – як засвоїти цінності чужої культури (Ван Бінбінь, & Ніколаї, 2021). Українські дослідники пропонують вирішення означеної проблеми через чотири основні стратегії формування

міжкультурної компетентності особистості: асиміляцію, сепарацію, маргіналізацію та інтеграцію (Самойленко, 2013: 87).

На нашу думку, найбільш ефективною з перерахованих стратегій може бути інтеграція. Саме вона пропонує майбутнім викладачам вокалу збереження власної культурної ідентичності поряд з одночасним привласненням культурних цінностей інших суб'єктів комунікації. Наголосимо, що привласнення інокультурних цінностей вимагає цілеспрямованих зусиль щодо їх усвідомлення, а не як у випадку інтуїтивної інкультурації в межах рідної культури..

Література

1. Ван Біньбінь & Ніколаї, Г. (2021). Структура транскультурної компетентності магістрів музичного мистецтва. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 5(109), 305-316
2. Демчук, Р. В. (2018). *Міфопоетика як засіб моделювання української ідентичності: культурно-цивілізаційний контекст* (дис. докт. культурології: 26.00.01 – теорія та історія культури (культурологія)). Київ.
3. Коваленко, О. В., & Єпик Л. І. (2021). Принципи та механізми формування міжкультурної компетентності майбутніх фахівців з музичного мистецтва. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, (197), 121-129
4. Самойленко Н. (2013) *Міжкультурна компетентність майбутніх фахівців гуманітарного профілю*. Київ : Рібест., 411
5. Хачатрян Є. (2020) *Формування міжкультурної дискурсивної компетентності майбутніх фахівців з економіки в процесі вивчення гуманітарних дисциплін* : дис. канд. пед. наук. Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
6. Юр'єва, К. А. (2016). *Порівняльна етнопедagogіка в професійній підготовці майбутніх учителів початкових класів*. Харків: Вид. Рожко С. Г.